

KULTURA • KULTURA • KULTURA • KULTURA • KULTURA • KULTURA • KULTURA • KULTURA • KULTURA •

• KNJIŽNICA JOŽETA MAZOVCA

V DOMU ŠPANSKIH BORCEV

Po konceptu razvoja knjižničarstva na ljubljanskem območju bo imela knjižnica Jožeta Mazovca v Mostah dvojno usmeritev:

— v vlogi matične knjižnice za našo občino bo začrtala in izvedla razvoj krajevnih knjižnic v občini (Nove jarše, Zalog, Zadvor, Hrušica—Fuzine, Dolsko) in oblika potujočega knjižničarstva;

— za KS Moste, Selo, Nove Fuzine, Zelena jama, Kodeljevo, Štepanjsko naselje pa bo pomenila sodobno splošno izobraževalno knjižnico.

Svojo dejavnost knjižnica začrtuje tako, da bo zadoščala potrebam 30.500 prebivalcem, ki že živijo v teh KS in le začasno,

dokler ne bo ustanovljena krajevna knjižnica v Novih Fužinah, tudi potrebam 15.000 prebivalcem Novih Fužin.

Ob pripravi oddelkov moramo upoštevati, da je skoraj tretjina prebivalcev do 20. leta starosti (8.910), da so na območju teh KS tri popolne osnovne šole, dve srednji šoli, visoka šola in 12 samskih domov s 3.612 prebivalci. Enote VVZ zajemajo skoraj 1.500 predšolskih otrok.

Gornje ugotovitve so bile prva izhodišča za pripravo knjižničnih oddelkov v Domu španskih borcev. Uvodoma smo morali tudi upoštevati, da bi bilo za normalno delo knjižnice takega tipa potrebnih 700 kv.m uporabnih površin; s 460 kv.m, na katerih bo opravljala knjižnica svojo dejavnost, pa je zadoščeno temu pogoju 64-odstotno. Prostorski primanjkljaj je predvsem pri skladiščnih in pri prostorih za obdelavo knjižničnega gradiva, da za uporabnike knjižnice ne bo občuten, posebno če bo knjižnica obdržala prostor na Zaloški c. 35 kot skladišče.

Za obdelavo knjižničnega gradiva in upravni prostor bomo uporabili le 15 kv.m površin, ker računamo z integracijo ljubljanskih splošnoizobraževalnih knjižnic že v srednjeročnem obdobju 1981—1985 in bo možna obdelava gradiva v skupnih službah ljubljanske osrednje knjižnice. Letni prirast ne bo bistveno spremenjen. Ostalo bo okrog 4.500 enot knjižnega in 300 enot neknjižnega gradiva. Vseh preostalih 455 kv.m uporabnih površin bo namenjenih uporabnikom knjižnice za izposojanje na dom in za uporabo knjižničnega gradiva v knjižnici, vendar ločeno za otroke od predbralnega obdobja do 14. leta in posebej za mladino do 20. leta in odrasle.

1. Najmlajši prebivalci naših KS bodo doživljali svoja prva srečanja s knjižnico verjeno v pravilni sobi (20 kv.m), kjer bo možno izvajanje programa takoj po preselitvi v Dom španskih borcev. Čitabanski kotiček z zasnovami igrateke bo služil predšolskim otrokom in otrokom do 9. leta (35 kv.m). Izposoja na dom z bralnim kotičkom za otroke do 14. leta bo v ločenem oddelku (48 kv.m).

V tem pionirskem oddelku bo na razpolago ok. 9.000 knjig za izposojanje na dom. Organizirane oblike knjižnice in knjižnične vzgoje (pravilne ure, literarni kvizi, razstave, spoznavanje katalogov, priročnikov itn.) bo izvajala knjižničarka — pedagoginja iz mladinskega oddelka v Polju, kjer so te oblike že utečene.

2. Za izposojanje na dom mladini do 20. leta in odraslim bo v prostem pristupu 15.000 knjig na 120 kv.m uporabnih površin. Poleg območja za izposojanje na dom odraslim bo tudi študijska čitalnica (50 kv.m) ter revijska čitalnica (50 kv.m), ki bo imela ok. 90 domačih in tujih časnikov in časopisov.

Za gornjo dejavnost so že zametki v sedanjih prostorsko in kadrovske skromnih razmerah

knjižnice Jožeta Mazovca v Mostah. Nerazvita je le informacijska služba, ki je osnovna potreba sodobne knjižnice in ji bo veljalo v novih razmerah posvetiti vso pozornost.

Nova dejavnost knjižnice bo možnost uporabe neknjižnega gradiva v **audiovizualnem oddelku** (39 kv.m), ki bo pričel z delom s skromno osnovo 500 plošč. Predviden razvoj oddelka bo za zmogljivost 3.000 plošč in magnetofonskih trakov z letnim dokupom ok. 300 enot.

Posebnost bodo tudi druge oblike dela z mladostniki in odraslimi bralci, za katere v dosedanjih razmerah ni bilo nobenih možnosti: razstave, literarni večeri, srečanja mladih ustvarjalcev itn. Večnamenski prostor (40 kv.m) bo omogočal še močnejše vračanje knjižnice v svoj okoliš.

Gornje ugotovitve in začrtane naloge predstavljajo knjižnico v Mostah sedaj in se po obsegu bistveno ne bo spreminjala. Razvoj splošnoizobraževalnega knjižničarstva v občini bo usmerjen v rast krajevnih knjižnic.

Spreminjala pa se bo vloga te knjižnice po vsebini, z usposobitvijo novih knjižničnih delavcev za nerazvite oddelke.

Za celodnevno odprtost novega pionirskega oddelka bodo potrebni takoj po preselitvi trije usposobljeni knjižničarji — pedagogi.

Knjižnica bo morala zadoščati potrebam heterogene sestave uporabnikov. Tudi vedno večje izobraževalne in informativne potrebe, ko uporabniki ne zahtevajo le nove vrste informacij in uslug, ki so bile do nedavnega popolnoma neznan, ampak zahtevajo te informacije in usluge v najkrajšem možnem času. Vse to narekuje pridobitev in vzgojo knjižničnih delavcev, ki jih knjižnica v Mostah še nima. Morala jih bo šele pripraviti za novo vlogo knjižnice v Domu španskih borcev, ki bo tudi informacijski center za svoj okoliš.

M. M.

Foto: K. Hvastija

VABILO

Harmonikarski orkester KUD Vide Pregarc bo imel ob svoji 20-letnici

KONCERT

v ponedeljek, 15. decembra ob 19.30 v Slovenski filharmoniji

SPORED:

V. Gambau: Praznična toccata
W. Jacobi: Španske impresije
V. Melocchi: Herojska legenda
R. Würthner: Variacije
H. Herrmann: Francoska pastorla
H. Brehme: Baletna suita
B. Adamič: Klič 5-7-9!

Vstopnice po 50 din dobite na dan koncerta od 10. do 12. ure in uro pred začetkom koncerta pri blagajni Slovenske filharmonije.

VLJUDNO VABLJENI!

12. srečanje pionirjev dopisnikov

Že 12. tradicionalno srečanje pionirjev dopisnikov je bilo letos v Trbovljah. Udeležili smo se ga tudi člani aktivna pionirjev in mladincev — dopisnikov s šol naše občine. V aktivu delujemo četrto leto in do sedaj smo se udeležili srečanja mladih dopisnikov leta 1978 v Ljubljani in lani v Krškem.

Letos nam je udeležbo na srečanju omogočila ZPM naše občine, naš pokrovitelj pa je bilo uredništvo časopisa TV 15.

Na srečanje smo se odpravili v soboto, 8. novembra, z mentorico aktivna Hildo Marc. Po prihodu v Trbovlje smo se udeležili otvoritve srečanja, po njej pa smo poslušali poročilo komisije za ocenjevanje šolskih glasil, poslanih na natečaj za najboljšo pionirsko glasilo v šolskem letu 1979—80. Žirija se je odločila, da podeli nagrade za najboljša glasila na teme NOB, družbene aktivnosti, odnos do knjige in likovna opremljenost. Izbrala je tudi pet glasil, za katere je menila, da so najboljša.

Na natečaj je prispelo tudi mnogo glasil, ki so bila v celoti posvečena Titu. Teh glasil žirija ni ocenila, saj ni imela izhodišča, vsa pa so bila domala dokumentarne vrednosti.

Po objavi rezultatov smo se pogovarjali s pisateljem Lojzom Kovačičem, nato pa smo si ogledali razstavo šolskih glasil.

Uredništva časopisov so tam pozvala svoje povablence na pogovor. Predstavniki našega kolektiva dopisnikov smo se pogovarjali z urednico mladinske strani v časopisu TV 15 Živo Drole. Spoznali smo se tudi z drugimi dopisniki TV 15, ki so prišli iz različnih krajev Slovenije.

Potem smo se za nekaj časa razšli po domovih trboveljskih pionirjev, nakar smo si ogledali trboveljski muzej NOB v delavskem domu in same Trbovlje, mentorji pa so imeli medtem strokovni posvet.

Na končnem koncertu šol nismo več bili, ker smo se morali vrtni v Ljubljano.

Na srečanju smo se seznanili z delom pionirjev dopisnikov in s šolskimi glasil, ki so plod njihovega dela. Spoznali smo še en kosček naše domovine in tamkajšnje ljudi. Za vse to se aktiv zahvaljuje ZPM naše občine in uredništvu TV 15, saj nam bodo nova spoznanja in znanstva koristila pri našem nadaljnjem delu.

VALERIJA ČRNIC

• ŠOLSTVO • ŠOLSTVO •

• II. SAMOPRISPEVEK

Poslopje druge osnovne šole v Štepanjskem naselju II raste iz dneva v dan in upajamo, da bo v naslednjem šolskem letu v njem že plalo življenje naših otrok.

K. HVASTIJA

• TABORNIKI

Delovni izlet vodnikov

Kraj dogajanja: Boč
Čas dogajanja: sredi novembra
Udeleženci: vodniki odreda Črni mrav

Da sestanki vodnikov ne bi bili enolični, smo se odločili za spremembo prostora. Odšli smo na Boč. Kljub majhni udeležbi (bilo nas je osem), smo se odgovorno pa prijetno sproščeni pomenili o problemih in napakah v odredu.

Največje priglavitve nam dela premajhna povezanost med vodniki in delo z vodi. Težko je tudi najti primerne člane, ki bi vodili sestanke z medvedki, čebelicami, tabornicami in taborniki. Sprejeli smo mnogo novih predlogov, ki smo jih začeli že tudi izvajati.

Poleg dela pa smo poskrbeli tudi za zabavo: na poti domov smo se namreč ustavili v Rogaški Slatini, kjer smo se »pošteno napili« donata in styrie. Nekateri so nato seveda imeli težave s prebavo, a kaj bi tisto, razpoloženje je bilo na višku.

M. MANDELJ

• PRED DVESTO LETI JE BIL ZGRAJEN

GRUBERJEV PREKOP

Gruberjev prekop — dva kilometra dolg kanal, ki so ga izkopali pred dvesto leti, — je tedanje Ljubljančane rešil pred poplavam.

Ljubljana, v katero je prišel Dunajčan Gabrijel Gruber, je imela tedaj 10.000 prebivalcev, v večini obrtnikov, trgovcev, uradnikov, rudarjev. Ustanovil je brodersko šolo, na kateri je tudi poučeval risanje, geometrijo, hidravliko in mehaniko. Postal je tudi ravnatelj družbe za rečno plovbo. Gabrijel Gruber je na pobudo Marije Terezije, ki je tedaj vladala habsburškim dežlam, naredil načrt za izsušitev ljubljanskega barja. Pred-

lagal je dve možnosti: da bi ali v samem mestu in pred njim poglobili strugo Ljubljanice ali pa da bi izkopali kanal med grajskim hribom in Golovcem

Gabrijel Gruber

proti Codellijevemu posestvu.

Sprejet je bil njegov drugi predlog in z deli, za katere je bil narejen predračun vrednosti 82.744,17 gold, so začeli leta 1772.

Po petih letih — ko so ta

predračun krepko prekoračili zaradi podražitve zemljišča in mostu, ki je bil zgrajen namesto s tremi kar z enajstimi loki, — je bilo delo dokončano le do polovice. Ljubljančani so negodovali nad stroški, zahtevali so, naj prenehajo z deli in naj že izkopani del kanala, s katerim so imeli tudi največ težav, saj so jim plazovi in šota vedno znova zasipali že izkopano strugo, kar zasujejo. Gabrijelu Gruberju pa so očitali, da si je denar prisvojil. O vsem tem je bil govor tudi na Dunaju, toda Marija Terezija (v tedanjem cesarstvu je bilo to eno največjih del) je zahtevala, naj nadaljujejo z deli.

S kopanjem kanala so res nadaljevali, toda brez Gruberja. Nadzorstvo nad deli je leta 1777 prevzel podpolkovnik Vincencij Struppi. Po treh letih 25. novembra 1780 so po kanalu spustili vodo. Ljubljančani so si oddahnili, ko so videli, da se je znižala vodna gladina Ljubljanice in tudi na Barju.

Tako je Gabrijel Gruber, ki je tedaj zapustil Ljubljano in odšel v Rusijo, kjer je leta 1805 umrl, s prekopom, ki še danes nosi njegovo ime, dosegel vrhunec tisočletnih prizadevanj pri izsuševanju ljubljanskega barja.

TATJANA KLEPAC